

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXVII. — Izdan in razposlan dne 2. junija 1885.

82.

Ukaz ministra za trgovino v porazumu z ministrom notranjih rečí od 27. maja 1885,

s katero se po §^a 74 a) postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22) izdajo posebna določila gledé prestankov v delu pri obrtni delovršbi.

Na podlogi §^a 74 a) postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, dajo se za naslednje vrste obrtov niže stoječa določila gledé prestankov ali počitkov, katere je pomočnim delavcem med urami za delo določenimi dodeljevati.

§. 1.

1. Plavilnice za železo (železarnice): Za delavce pri plavežih (visokih pečéh), naprava, kjer se delajo koki (*coaks*), ogljarnah, rudožgalnih pečéh, pudlovalnicah, valjarnah, jeklarnah, livnicah za železo in druge kovine sme se opuščati ustanovitev prestankov, ki padajo na neke določene čase.

Marveč se ti prestanki lahko prelože na proste čase, kakor jih podaje samo svojstvo delovršbe.

Na vršbo topilnih, rudožgalnih, koksovskih pečí, katera se opira na podelitev rudnika, naj se ta ukaz ne uporablja; za-njo veljajo marveč določila postave od 21. junija 1884 (Drž. zak. št. 115).

2. Posteklinarne (fabrike posteklenega posodja): Za delavce pri žganji posod, ki se imajo postekliti, pri topljenji ostekline ali glazure in pri žganji kositera sme se opustiti ustanovitev prestankov, ki bi padali na neke določene čase.

Prestanki ti lahko se prelože na proste čase, kakor jih podaje hod delovršbe, a s tem naj se vendar isti ne prikrajšujejo nego naj trajajo, kakor je v postavi določeno.

3. Bakrarnice, žoltomedarnice, tombakarnice, pakfonarnice in alpikarnice, livnice za žolto med ali mesink in kositer, zvo-

narne: Za delavce, ki imajo delo pri odprtih ognjih in pečeh ali vognjih, dopušča se ne ustanavljati nekih določenih prestankov.

A držati se je skupne dolgosti prestankov, kakor je v postavi določeno.

4. Kovači, kolarji: Prestanki, sosebno počitek o poldne, ki trajaj eno uro, smejo se, kadar je potreba, zlasti pri kaki silni popravi primerno preložiti ali porazdeliti.

5. Žganje vapna, delanje cementa, žganje sadre ali mavca, opekarstvo, naprave za stroncijan, tvornice za glinenino in porcelan: Za delavce, ki imajo opraviti pri žgalnicah z nepretrgano delovršbo, smejo držati se prestanki tako, kakor kje nanašajo delovršbeni razmeri.

6. Delovršba v steklarnah: Za delavce (topilce) ki imajo delo pri pečeh z nepretrgano vršbo, sme se opuščati ustanovitev počitkov ob določenih časih. Za steklarje (pihače, ploščarje ali ploščitelje) in njihove pomočnike lahko se zakonito propisani počitki v delu prelagajo na navadne prestanke (kateri pod imenom „obedi“ nastopajo po vsakih 4—5 urah dela trajajoč po dnevi po 1, po noči $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ ure).

7. Tekstilna obrtnost, namreč:

- a) barvarstvo, belilstvo, tiskarstvo, prirejanje (apretura) likalstvo, valjalstvo, perilstvo: Počitki v delu smejo preložiti ali porazdeliti se na one čase, kjer hod samega dela prestanke dopušča;
- b) predenje in mehanično tkanje: Pri teh obrtnostih je dopuščeno, dela ali mašin ne ustavljati zaradi tega, da bi pri mašinah delajoči delavci dopoldne in popoldne poodpočivali.

8. Papirarstvo in delanje polovičnine: Ustanovitev pravilnih, trdno omejenih prestankov sme se opustiti gledé delavcev, kateri imajo opraviti pri kurjenji in pri strojih ali mašinah (cunjomelih ali holanderjih, mašinah za papir in lepenko defibrerjih, kuhalnih ali varilnih priredih). Nasproti je treba zakonite počitke dovoljevati ostalim delavcem (v izbani, kjer se papir prebira ali sortira in atlasi ali satinira, kjer se cunje prebirajo, v skladalnici, kjer se les čisti itd.).

9. Žitni mlini: Od osobja, katero je pri mašinah, kakor so pristojniki, kurilci, in od delavcev, ki imajo kak opravke pri mlelnih priredih, naj bode neki primeren del (polovica ali tretjina njih) vrsteč se (zdaj eni, zdaj drugi) deležen opoldanskega počitka, kateri traja najmanj $\frac{1}{2}$ ure. V ostalem ni treba, da bi to osobje imelo še daljših stalnih počitkov. Drugim delavcem, kakor osobju v hraniščih (magazinih), stolarjem, ključaničarjem, sodarjem, mokarjem itd. dodeljevati je zakonite prestanke v počitek.

V mlinih, ki imajo malo delavcev (po 2 ali 3 osebe) sme biti tudi brez ustanovitve prestankov ob nekih določenih časih. Marveč je moči te prestanke preložiti na proste čase, kakor jih proži sam hod delovršbe.

10. Cukrarnice (fabrike sirovega cukra, prečiščalnice ali rafinerije): Od moštva poslužujočega prirede (aparate), ki obsezajo razne stopinje dela od čiščenja soka do odločevanja sirupa od kristalov, torej vakuumparate in izparnike, kakor tudi difuzerje, naj bode po neki primeren del (polovica njih ali tretjina) vrsteč se (zdaj eni, zdaj drugi) deležen opoldanskega počitka, kateri trajaj najmanj $\frac{1}{2}$ ure, ako z ozirom na delovršbo ni mogoče, vsem ob

enem dodeliti najmanj po $\frac{1}{2}$ ure opoldanskega počitka. Ni pa treba, da bi ti delavci imeli drugih prestankov v delu ob določenih časih.

Nasproti je zakonite počitke dodeljevati ostalim delavcem, ki imajo delo sè spodijem (koščeno garjo), v nalivarni, pri pritličnem delu, v prostoriji za pazdelke itd.

11. Narejanje sirupa in cukra grozdnika: Pri opravkih, kateri ne dopuščajo prestanka, smejo se zakoniti počitki predlagati na proste čase, kakor jih podaje svojstvo same delovršbe.

12. Pekarji, sladopeki: Počitki, sosebno opoldanski prestanek, ki traja po eno uro, smejo se, kolikor bi to delovršba zahtevala, primerno preložiti ali porazdeliti.

13. Pivovarstvo, sladkarstvo, žganjarstvo, narejanje octa ali jesiha (izimši vinski očet), narejanje likerjev (razven nareje likerjev na mrzlo ali mrzlim potem), narejanje stisnenih droží, umetno ledarstvo: Od delavcev, ki imajo kak opravke pri nepretrgani delovršbi, naj bode neki primeren del (polovica ali tretjina delavcev) po čredi deležen opoldanskega počitka, ki trajaj najmanj pol ure.

Drugih določenih prestankov tem delavcem ni treba ustanavljati.

Nasproti je ostalim delavcem dopuščati zakonite počitke.

14. Kemijska industrija: Kjer in kolikor kemijskih opravkov ni moči pretrgovati ob določenih urah, dopuščeno je prestanke v delu predlagati na proste čase, kakor jih podaje hod same delovršbe.

To veljá sosebno za narejanje žeplene kisline, salitrene kisline, solne kisline in sreševe kisline, sode (solajke) in solitarja ali salitra, pepelike, za skrobarstvo in napravljanje hlapnih ali eterskih olj, takisto tudi za ogljenenje lesa (retortno ogljarijo) in za dotično destilacijo kemijskih produktov; tudi za maščobno obrtnost (svečarstvo, milarstvo, narejanje glicerina, margarina in cerezina, prečiščanje kamenega olja in ozokerita) gledé delavcev pri aparatih in parnih kotlih razmiljevalnih, prekapovalnih in izvlačevalnih, a vsem drugim delavcem v teh obrtih dodeljevati je zakonite prestanke ali počitke.

Pri oljarstvu sme biti zadosti ena ura opoldanskega, odnosno polnočnega prestanka ter ni treba nadaljšnjih za trdno določenih počitkov.

Pri delanji cinkovih barev smejo se gledé delavcev pri ognji žgalnih peči opuščati prestanki ob določenih časih.

Pri narejanji svečavnega plina smejo se gledé vseh delavcev pri neprestani delovršbi — razven opoldanskega prestanka, katerega naj se udeležuje zdaj ta, zdaj oni primerni del delavskega krdela, — drugi pravilni, trdno omejeni počitki v delu opuščati.

15. Tiskanje novin (časnikov): Pod uvetom, da se s tem zakonita skupna dolgost počitkov delavcem ne krati, smejo se prestanki v delu ob določenih urah opuščati.

16. Trgovinski obrti: Kjer se prodajalnice ne zapirajo uže itak o poldne, naj se pomočno osobje o poldne vrsti ali čredi v prestanku, da ga bodo zdaj eni, zdaj drugi deležni. V ostalem ni potreba nadaljšnjih trdno določenih počitkov (bodi dopoldne, bodi popoldne).

17. Prevoznštva (vozarski ali vozniški obrti): Ako se itak za delavce (kočijaže, vozovodnike ali kondukerje, voznike itd.) podajó počitki, ki so vsi skup enak zakonito odmerjenim prestankom v delu, sme se ustanovitev dolo-

čenih časov za te prestanke opustiti ter se sosebno, kjer bode potreba, opoldanski enourni počitek lahko predloži ali porazdeli.

18. Gostilničarski in krčmarski obrti: Opoldanski prestanek sme se, kakor delo nanese, primerno preložiti.

Kjer se itak v tečajih dneva podajó dovoljni počitki, ní jim v ostalem treba ustanavljati določenih časov.

19. Lasopleti, brileci: Opoldanski prestanek je napraviti s tem, da se pomočniki vrsté ali čredijo. V ostalem moči je ustanovitev določenih časov za te počitke opustiti.

20. Poslužniki mašin (pristojniki) in kotlov pri obrtih s parno vršbo: Počitki naj se napravljajo s tem, da se dotični delavci v njih vrsté. Ako ní osobja, katero bi se moglo vrstiti ali črediti, sme se ondukaj, kjer se delo zarad opoldanskega počitka za eno uro ustavlja, ta opoldanski prestanek gori omenjenemu osobju skrajšati na pol ure; tudi se sme narediti, da bode to osobje brez določenih dopoldanskih in popoldanskih počitkov. Pri neprestanih delovršbah sme se sploh, kjer ní osobja, katero bi se vrstilo, ustanovitev določenih časov za počitke opustiti ter je moči le te počitke preložiti na proste čase, kakor jih daje samo svojstvo dela.

Kar je zgoraj rečeno o prestankih ali počitkih, naj se zmislu primerno uporablja tudi na ponočno delo.

Kjer ta ukaz dopušča, da se izhaja brez določenih, trdno omejenih počitkov, ali da se prestanki v delu hodu delovršbe primerno preodlagajo ali porazdeljujejo, predpolaga se kot uvet, da bode delavcem od splošnega zakonitega pravila izvzetim v teku cele delovne dobe, odnosno tudi med njihovim neprestanim delom, dajano dovolj časa zauživati ob obrokih jedi ter primerno odpočivati se.

§. 2.

Prestopke določil tega ukaza pokarjati je po kazenskih določilih obrtnega reda.

§. 3.

Ta ukaz stopi v moč istodobno s postavo od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22).

Taaffe s. r.

Pino s. r.

83.

Ukaz ministra za trgovino v porazumu z ministrom notranjih rečí in ministrom za bogočastje in uk od 27. aprila 1885,

s katerim ze po §. 75 postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22) pri posamičnih vrstah obrtov obrtno delo ob nede'jah dopušča.

Na podlogi §. 75 postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, dajó se naslednja določila.

§. 1.

Nedeljski počitek naj se zadnji čas začenja v nedeljo ob 6. uri zajutra in sicer istodobno za vse delavce, kar jih kje biva, ter trajaj polnih 24 ur od svojega početka dalje.

§. 2.

Za naslednje obrtovne vrste dopušča se obrtno delo tudi ob nedeljah.

A. Zarad tega, ker se delovršba ne dá pretrgovati.

1. Trgovinski vrtnarji: Nedeljsko delo, kjer je neogibno potrebno po tem, kakeršno je vreme, in v oziru na to, kar ta delovršba zahteva, dopušča se, a utesniti ga je na osobje, kolikor ga je za te opravke (polivanje, prevetrovanje) neobhodno potreba, in na neke ure po dnevi.

2. Plavilnice za železo: Dopušča se nedeljsko delo pri delavcih za neprestane opravke, kateri po samem svojstvu ne dopuščajo ustavljanja, torej pri pečeh za koaks, topilnicah in rudožgalnicah, po tem za delavce pri jeklnah in livnicah, katere so v neposrednji zvezi s plaveži (visokimi pečmi). Dalje je dopuščeno, kadar je delo v pudlovalnicah, valjarnah, livnicah za železo in druge kovine, in v mehaničnih delarnah med tednom 24 ur ali še več stalo, takó izgubljeni dan dotegniti s tem, da se po ena nedelja privzame.

Naposled se sme ona noč, ki prihaja za nedeljo, zarad katere je bilo delo ustavljeno, v imenovanih plavežih in delarnah porabiti za razkurjevanje peči.

Na vršbo topilnic, rudožgalnic in koaksovc, ki se opira na rudniško podelilo, naj se ta ukaz ne uporablja; za-njo veljajo določila postave od 21. junija 1884 (Drž. zak. št. 115).

3. Fabrike surika (minija) in glaja: Nedeljsko delo je dopuščeno za delavce pri neprestani delovršbi, a nasproti počivaj v nedeljo vse postransko delo, kakor mlenje, presevanje, zlaganje itd.

4. Železne posteklinarne (fabrike posteklenega posodja): Nedeljsko delo je dopuščeno samo za neprestano delovršbo pri topilnih in žgalnih pečéh, in za žganje kositera (cina).

5. Bakrarne, žoltomedarne, tombakarne in pakfonarne: Nedeljsko delo se dopušča samo za delavce pri neprestanih delih, katera so taka, da se ne dadó pretrgovati ali ustavljati.

6. Peči za cinek in cinkovo belilo: Nedeljsko delo se dopušča samo za delavce pri neprestanih delih, katera so taka, da se ne dadó pretrgovati ali ustavljati.

7. Strojarnje ali fabrike za mašine: Nedeljsko delo je dopuščeno samo za neodložne poprave (reparature).

8. Vapnarne, cementarne, sadrarne in opekarne: Nedeljsko delo je dopuščeno samo za neogibno potrebne delavce, kateri imajo kaj opravka pri žgalnem postopku z neprestanim kurilom in v oziru na opekarne tudi za nadziralce gradiva (materijala) ležečega na sušiliščih, kolikor jih je neogibno potreba (a ne za opekarje).

9. Obrtnost, baveča se z glinenino: Nedeljsko delo je dopuščeno samo za žgalce, ki imajo kak opravke pri pečéh z neprestanim kurilom.

10. Steklarska delovršba: Nedeljsko delo se dopušča za kurilce in topilce, po tem dokler še ne bode topilno delo v vseh steklarnah preloženo na nedeljo, tudi za steklarje ali steklodelce (pihače, raztezače) in njihove pomočnike, na-

sproti počivaj ob nedeljah vse drugo delo v steklarnah; kakor pripravljalno delo (phanje, tolčenje v stopah, mlenje), prečiščanje (brušenje, slikanje ali malanje vrezovanje ali graviranje itd.), prebiranje, zlaganje itd.

11. Strojarnstvo: Nedeljsko delo je za dve uri zajutra največ dopuščeno v ta namen, da se kože premešajo in obrnejo.

12. Barvanje svile: Nedeljsko delo je dopuščeno za delavce pri barvanji na črno in samo za toliko časa, kolikor ga je neizbežno potreba, ako se to delo ní moglo začasa, to je pred začetkom nedelje dokončati.

13. Belilstvo: Nedeljsko delo je dopuščeno samo nekaj ur in samo za toliko delavcev, kolikor jih je neogibno potreba ga najsilnejše opravke, ki jih samo bistvo kemijskega procesa pri beljenji zahteva.

14. Tiskanje (pisanje) tkanin: Nedeljsko delo je dopuščeno samo za neodložna opravila, ki jih je potreba za vzdržbo pravilne tedenske delovršbe (kakor n. pr. v kuhinjah za barve, oksidacijskih izbah itd.) in samo za toliko časa, kolikor ga je neogibno potreba.

15. Papirarnstvo in delanje polovičnine: Nedeljsko delo je dopuščeno za delavce, kateri neprestano delajoče mašine poslužujejo in nadzirajo (kakeršne so cunjomeli, mašine za papir in lepenko, defibrerji, kuhlalni priredi).

16. Mlinarska obrtnost: Nedeljsko delo je dopuščeno za osobje, katero pazi na mašine in mlinske prirede (aparate).

17. Cukrarne (za sirovi cucker in prečiščalnice): Nedeljsko delo se dopušča za one stopinje v delovršbi, katere ne trpé prestanka.

18. Fabrike za sirup in cucker grozdnik: Nedeljsko delo je dopuščeno.

19. Narejanje konserv: Nedeljsko delo je dopuščeno samo za one slučaje, v katerih bi se podelovana tvarina utegnila izpriditi, če se delo ustavi.

20. Fabrike za nadomestno kavo ali surogate: Nedeljsko delo je v jeseni, vendar samo za sušilnice dopuščeno.

21. Kuhanje piva (ola) in sladarstvo: Nedeljsko delo je dopuščeno.

22. Žganje in prečiščanje spirita, delanje stisnenih droži: Nedeljsko delo je dopuščeno.

23. Delanje octa (kisavca, jesiha): Nedeljsko delo je dopuščeno za osobje potrebno za prelivanje in za pažnjo na vrenje (vrvežni postopek).

24. Umetno delanje ledú ali ledarstvo: Nedeljsko delo je dopuščeno za neprestano delovršbo.

25. Delanje kemijskih proizvodov (produktov): Nedeljsko delo je dopuščeno v toliko, kolikor delovršba ne trpí prestanka, in pa za delavce pri žarilnih, plamenilnih in topilnih pečéh, olovarnah, retortah itd.

Sosebno dopušča se nedeljsko delo pri narejanji žeplene, salitrene, solne in srešve kisline, sode in salitra, ultramarina, cinkovih barev, pri ogljariji retortni in dotični destilaciji kemijskih zdelkov, pri narejanji skroba in skrobovih zdelkov, pepelika, kleja (lima), olja, spodija, degtovih in smolnih zdelkov. V vseh slučajih je dodeljevati nedeljski počitek onim delavcem, katerih delo dopušča prestanek ob nedeljah, kakor profesijonistom, zлагаčem, podajajem itd.

26. Maščobna obrtnost (delanje margarina, stearina, glicerina in cerezina): Nedeljsko delo je pri opravih prestanka ne trpečih, sosebno pri topljenji

sirovega loja, pri destilaciji in ekstrakciji in sicer samo dopoldne dopuščeno, kolikor bi ne bilo neogibno potrebno, da dotičniki tudi po poldne delajo.

27. Prekapanje in prečiščanje kamenega olja in ozokerita: Nedeljsko delo je dopuščeno pod naslednjimi uveti in načini, namreč:

- a) če se destiluje z neposrednim kurilom in kjer se rabijo taki kotli, kateri obsejajo čez 3.500 kilogramov sirovine;
- b) če se sirovina destiluje s prevročinjenim parom ter se rabijo v to kotli, kateri obsejajo čez 5.000 kilogramov sirovine;
- c) če se rabijo taki priredi, ki so napravljeni za neprestano destilovanje.
- d) Destilaturam in rafinerijam, ki rabijo male kotličice, dopušča se, iz kokov, ki so služili v soboto ter so se čez noč ohladili, izprazniti, kar je v njih ostanka, ter kotle same očiščati.

28. Napravljanje svečavnega plina: Nedeljsko delo je dopuščeno.

B. V oziru na potrebe trošečega občinstva.

1. Pekarji: Nedeljsko delo je dopuščeno, namreč pri zdelovanji pekarskega blaga, ob dopoldanskih nedeljskih urah, odnosno v jutrenjih urah pred pondeljkom, a pri razprodajanji ves nedeljski dan.

2. Sladopeki, kolačniki (kolačarji) in mandoletarji: Delo pri pečenji dopušča se v nedeljo dopoldne, a pri prodajanji vso nedeljo.

3. Mesarji in prodajalci divjačine: Nedeljsko delo, namreč samo pri razsekovanji in prodajanji dopuščeno je do 10. ure dopoldne.

4. Vojeninarji in klobasarji: Nedeljsko delo dopušča se pri zdelovanji blaga samo do 10. ure najdalje, a pri prodajanji ves dan.

5. Gostilničarski in krčmarski obrt: Pri tem obrtu ni dolžnosti nedeljskega počitka.

6. Napravljanje in prodajanje solajčnice (vode iz sode ali solajke): Nedeljsko delo je pri zdelovanji te vode v času od 1. aprila do 1. oktobra, in sicer samo dopoldne dopuščeno, a pri vročevanji blaga in prodajanji celo leto sploh.

7. Fotografija: Nedeljsko delo je dopuščeno.

8. Lasopleti, brileci: Nedeljsko delo je dopuščeno.

9. Kopališča ali kopelnice: Nedeljsko delo je dopuščeno.

10. Trgovina z živili, branjevci, krušnarji, ovočarji (prodajalci ovočja ali sadja), mlekarji, mokaarji, kašarji, prodajalci diševja, kolonialnega blaga ali zamorščine in delikates, prodajalci rudnic ali mineralnih vodá, po tem cvetličarji: Nedeljsko delo je za prodajanje dopuščeno.

11. Vsi drugi trgovinski obrti, namreč trgovinski obrti v ožjem zmyslu (Min. razpis od 16. septembra 1883, št. 26701), in pa prodaja svojega blaga, katera pristoji zdelovalnim obrtom: Nedeljsko delo za prodajanje blaga dopuščeno je v dozdanjem razsežaji, a najdalje do 12. ure opoldne.

12. Staretinarji in zastavarji: Nedeljsko delo je dopuščeno do 12. ure o poldne najdalje.

C. V oziru na potrebe javnega prometa dopušča se nedeljsko delo pri:

1. Omnibusih in dostavniki;
2. najemnih vozniki (z dvema konjema, enim konjem itd.);
3. brodniki po notranjem vodovji;
4. pogrebnih podjetnikih;
5. podjetnikih za javne poslužbe (javnih služnikih, nosačih, vodnikih, slih ali potih);

6. nakladanji in odkladanji, in sicer pri raztovorjanji voz, kateri se sè stične železnice dostavljajo na obrtniško kolejo (dovlačnico), za pomočne delavce dotičnega obrtnega zavoda, po tem pri natovarjanji, vendar samo v toliko, v kolikor bi zavod — držeč se nedeljskega počitka — stikalni železnici nasproti zapadel v materialno škodo (v kako globo zarad predolge rabe vôz itd.);

7. odpravljanji blaga v ta namen, da se brzovozno blago oddá na železnico ali pa ladjo parnico, odnosno da se tako blago prevzame in vroči prejemnikom.

Pri vseh prej navedenih obrtih, pri katerih se delovršba ne dá pretrgovati ali pri katerih je neprestana delovršba potrebna v oziru na potrebe troščega občinstva ali javnega prometa ter se s tega razloga obrtno delo v nedeljo dopušča, utesnjevatí je vsegdar nedeljsko delo na one opravke, kateri so neposredstveno v zvezi s pravo nepretržno delovršbo, a nasproti naj počivajo vsa druga dela, kakeršna so pripravljalna ali druga postranska in pomočna dela.

Pri vseh drugih obrtih počivaj ob nedeljah vse obrtno delo, razven onih del, ki jih je treba v to, da se obrtu služeece prostorije in priprave ali priredi očistijo in v dobrem stanu ohranijo (§. 75 odstavek 2 postave od 8. marcija 1885 [Drž. zak. št. 22]).

Kolikor je po predstoječem nedeljsko delo dopuščeno, naj obrtniki, kar se dá, vrsteč ali izmenjajoč svoje delavce skrbé za to, da bode vsak posamičen delavec samo na vsako drugo ali tretjo nedeljo ali samo za pol dneva vsake nedelje privzeman k delu.

§. 3.

Prestopke določil tega ukaza pokarjati je po kazenskih določilih obrtnega reda.

§. 4.

Ta ukaz stopi v moč istodobno s postavo od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22).

Taaffe s. r.

Conrad s. r.

Pino s. r.

84.**Ukaz ministra za trgovino v porazumu z ministrom notranjih reči od 27. maja 1885,**

s katerim se po §. 95 postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22) ponočno delo mladostnih pomočnih delavcev za neke stanovite vrste obrtov dopušča.

Na podlogi §. 95 postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22), s katero se obrtni red izpreminja in dopušča, izdajo se naslednja določila o ponočnem delu mladostnih pomočnih delavcev pri nekih posamičnih vrstah obrtov.

§. 1.

1. Kosarska obrtnost. Mladostni pomočni delavci moškega spola, kateri službujejo kot pomočniki pri ognji delajočim (kovačem), smejo se, kolikor to delo v kosarnah pada v ponočne, odnosno v prve jutrenje ure, uporabljati v ponočnih, odnosno prvih jutrenjih urah pod uvetom primerne mene med podnevno in pomočno dobo ali šihto.

2. Filande ali odmotovalnice svilenih zapredkov. Kjer se z ozirom na klimatične razmere delo v takih odmotovalnicah meseca junija in julija začenja pred 5. uro zajutra in končuje po 8. uri zvečer, — pri čemer se nasproti podeljuje opoldne primerno daljši prestanek ali počitek — dopuščeno je tudi mladostne pomočne delavce jemati za delo ob urah spadajočih na ponočni čas, vendar tako, da se zakoniti vsakdanji delovni čas ne prestopa.

3. Gostilničarski in krčmarski obrti: Dopuščeno je moške mladostne pomočne delavce, ki imajo delo kot točniki (natakarji) it., uporabljati tudi ob urah od 8. zvečer do 12. po noči najdalje.

§. 2.

Prestopke določil tega ukaza pokarjati je po kazenskih določilih obrtnega reda.

§. 3.

Ta ukaz stopi v moč istodobno s postavo od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22).

Taaffe s. r.**Pino** s. r.**85.****Ukaz ministra za trgovino v porazumu z ministrom notranjih reči od 27. maja 1885,**

s katerim se na podlogi §. 96 a) postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22) posamičnim obrtovnim vrstam vsakdanji delovni čas za eno uro podaljšuje ter pri obrtih z nepretrgano delovršo delovni čas uravnjuje za to, da se rokavno potrebna izmena delavcev omogoči.

Na podlogi §. 96 a) postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, dajo se naslednja določila:

§. 1.

Da se prehod k vsakdanjemu delovnemu času od 11 ur največ olajša, dodeluje se na eno leto naslednjim po fabriško vršenim vrstam obrtov, pri katerih bi se v oziru na vladajoče razmere proizvodstva (produkcije) za zdaj še marsikje ne moglo izhajati z 11 urami vsakdanjega dela, podaljšba tega vsakdanjega delovnega časa za eno (12.) uro, namreč:

1. Filandam ali odmotovalnicam zapredkov sviloprelca;
2. predilnicam za svilo in svilne odpadke (tudi mikalnicam);
3. tkalnicam za svilo in trakarnicam;
4. predilnicam za volno;
5. predilnicam za bombaž ali pavolo (tudi za bombaževe odpadke) in mehničnim tkalnicam za bombaževino;
6. predilnicam za laneno predivo;
7. predilnicam za konopnino, vrvarnicam in vrvčarnicam;
8. barvarnicam, belilnicam, tiskarnam in prirejalcem tkanin;
9. mlinom za žito.

§. 2.

Pri nepretrganih delovršbah dopuščeno je delovne dobe 12 ur na dan, všteta va-njo prestanke (počitke), kakor jih piše gori napomnjena postava v §. 74 a), odnosno kakor so bili z ministerijalnim ukazom izdanim k temu določili postave za neke vrste delavcev okrajšani ali izpremenjeni.

To velja se posebno za talilnice (plavilnice), nepretrgoma vršene vapnenice, cementnice in opekarnice (cegelnice), za papirnice in fabrike polovičnine, za žitne mline, v katerih se delo nepretrgoma vrši, cukrarnice, pivovarnice in sladjarne, žganjarne, octarne (izimši delanje vinskega octa ali jesiha), fabrike likerjev (izimši narejo likerjev po mrzlem poti), fabrike stisnenih droži, fabrike umetnega ledu (ledarnice) in napravljanje kemijskih zdelkov ali proizvodov (kjer se delo nepretrgoma vrši), in sicer pri vseh teh delovršbah samo gledé onih delavcev, odnosno opravkov, kateri so v neposrednji zvezi z nepretrgano (neprestano) delovršbo.

§. 3.

Da se pri obrtih po fabriško vršenih, katerim je bila z ministerijalnim ukazom, izdanim istodobno k § 75 napomnjene postave (pod §. 2, lit. A, št. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 28) nedeljsko delo za to dopuščeno, ker se delovršba ne dá pretrgati, omogoči rokavno potrebna izmena delavcev, odnosno prehod od podnevnega do ponočnega dela, dopušča se — tam, kjer bi z ozirom na obstoječe razmere delavcev izmenjevati pri vrščenju tedenskih delovnih dob ne bilo mogoče s tem, da se dodá po ena doba 12 ur, ki enkrat v tednu nastopi, ali s tem, da se na konci tedna dve prehodni dobi po šest ur, odnosno tri prehodne dobe po osem ur vrinejo, — vsako vrsto ali šihto delavcev enkrat v tednu po 18 ur v delu držati.

Nasproti ní dopuščeno izmeno delavcev napravljati s tem, da bi enkrat v tednu delovna doba 24 ur trajala.

§. 4.

Z ozirom na uredbo, katera pri delovršbi v steklarnah mnogokje velja gledé delovnega časa in izmene delavcev, dopušča se naposled, da delovni čas za

topilce in steklodelce in pa njihovo pomočno osebje iznaša na teden (7 dni) 84 ur največ ali poprek na dan (štejoč po 24 ur) 12 ur.

§. 5.

Prestopke določil tega ukaza pokarjati je po kazenskih določenih obrtnega reda.

§. 6.

Ta ukaz stopi v moč istodobno s postavo od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22).

Taaffe s. r.

Pino s. r.

86.

Ukaz ministra za trgovino v porazumu z ministrom notranjih reči od 27. maja 1885,

s katerim se po §. 96 b) postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22) imenujejo one vrste po fabriško vršenih obrtov, pri katerih se mladostni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske sploh smejo k pomočnemu delu privzemati.

Na podlogi §. 96 b) postave od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22), s katero se obrtni red izpreminja in dopolnjuje, dajo se naslednja določila:

§. 1.

Mladostne pomočne delavce med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom, odnosno ženske rabiti za ponočno delo dopušča se pri teh le po fabriško vršenih obrtih, namreč:

1. V talilnicah za železo smejo se moški mladoletni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom, ki imajo pri razdelkih s pravilno izmeno delavcev vršenih (visokih pečih, koksovnica, valjarnah) delo kot goskarji ali goskodelci, mazači, volkovozniki (židovozniki), podajači itd. jemati tudi na ponočno delo.

2. V steklarnicah (glažutih) smejo se moški mladostni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom tudi ponoči rabiti za odpiranje in zapiranje kalupa (forme), ki se va-nj vpihuje steklo, in za odnašanje vpihanega blaga v hladilnico in za enakovrstne lahke podajaške službe.

3. Pri čiščenju in priredbi ali apreturi perja smejo se ženske po dovršenem 16. letu jemati za ponočno delo.

4. Pri delanji čipek (špic) z mašino ali strojem smejo se ženske po dovršenem 16. letu uporabljati tudi ponoči za to da devajo *bobbins* v *carriages*, a samo po sebi se razumè, da mora ponočno delo vrstiti se s podnevnim.

5. Pri delanji fesov smejo ženske po dovršenem 16. letu najdalje do 10. ure zvečer delati, pod uvetom, da se na 11 ur postavljeni vsakdanji delovni čas ne prestopa.

6. Pri delanji papirja in polovičnine smejo se mladostni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske sploh, če so za rabo pri neprestani delovršbi, tudi na ponočno delo jemati.

7. Pri delanji cukra (tvornicah sirovega cukra in čistilnicah ali rafinerijah) smejo se mladostni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske, če so za rabo pri nepretržni delovršbi, tudi na ponočno delo jemati.

8. Pri narejanji konserv smejo se mladostni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske tedaj časoma rabiti za ponočno delo, kadar se njih opravki ne dadó odlagati, ker se je bati, da bi se dotične tvarine sicer izpridile.

§. 2.

Pri naslednjih, po fabriško vršenih vejah tekstilne industrije, namreč pri predenji svile (žide), in svilnih odpadkov, volne, bombaža ali pavole (tudi bombaževih odpadkov) in prediva, pri delanji koncev ali sukancev (cvirna), pri priredbi volnenine in bombaževine ali pavolnatega blaga smejo se mladostni pomočni delavci med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske, kolikor bi ponočno delo z dvojno izmeno v dotičnih fabrikah, oziroma uporabljanje omenjenih delavcev za neke opravke po noči slučajema še bilo neogibno potrebno, tudi dalje na leto dni jemati na to ponočno delo.

§. 3.

V slučajih, kjer se po §. 96 a), odstavku 4 in 5 napomnjene postave časno delovni čas podaljša, odnosno, kjer tako podaljšbo obrtno oblastvo I. stopinje, ali politično deželno oblastvo dovoli, in kjer le-te ure čez čas dovoljene segajo v noč, dopuščeno je, mladostne pomočne delavce med dovršenim 14. in dovršenim 16. letom in pa ženske, ki v dotičnih obrtih pravilno delo imajo, tudi v gori omenjenih v noč segajočih delovnih urah uporabljati.

§. 4.

Prestopke določil tega ukaza pokarjati je po kazenskih določilih obrtnega reda.

§. 5.

Ta ukaz stopi v moč istodobno s postavo od 8. marcija 1885 (Drž. zak. št. 22).

Taaffe s. r.

Pino s. r.

Dunajewski s. r.